

Z I D O V

GLASILO ZA PITANJA ŽIDOVSTVA

UPRAVA I UREDNIŠTVO: ZAGREB
ILICA BROJ 31, III. KAT

IZLAZI SVAKOG PETKA
RUKOPISI SE NE VRAĆAJU

PRETPLATA: GOD. 60 D, POLUGOD. 30 D,
ČETVRTGOD. 15 D, POJEDINI BROJ 1.50 D,

Proglas cijonističke egzekutive

Cijonisti!

Na zadnjem zasjedanju Akcionog Komiteja došlo je do sporazuma u svim prepornim pitanjima, koja su u tolikoj mjeri uzbunila naš pokret. Cijonistička egzekutiva nastavlja poslije ovog zasjedanja svojim radom, **te apeluje na cijonističku javnost, da je u njenom radu potpomogne.** Svim silama moramo iskoristiti vrijeme, što nas još luči od godišnje konferencije. U Americi radi se petnim silama, kako da vaskoliko američko Jevrejstvo predobimo za aktivnu saradnju u jevrejskoj renesansi. Očekujemo, da će se i u svim ostalim zemljama započeti cijonističkim radom.

Egzekutiva drži, da je bitna cijonistička zadaća u našem obnovnom programu, da stvorimo ekonomske temelje naše domaje u Palestini. Da se to učini, ne dostaje samo požrtvovnost, strpljivost i izdržljivost, već moramo biti i svijesni zanašitosti i teškoće ove zadaće. Preko svijuz razlika u mišljenju, u vidiku toga cilja, moramo biti ujedinjeni.

Politički razvitak dovršen je u svojem prvom stadiju cijonističkim radom, no obezbjeđenje naših političkih uspjeha morat će nam i nadalje ostati trajnom i ozbiljnom brigom. Naša je zadaća, da iz političke formule stvorimo zbilju. To moramo shvatiti tako: politički rad ima neprekidno poput čuvara da prati naš obnovni rad, u mnogo većoj mjeri nego dosada mora u tom obnovnom radu naći uporište. Nikada ne smijemo zaboraviti, da je obnovni rad naš ponajjači politički instrument. Sredstva jevrejskog naroda moraju pripraviti put i omogućiti veliko djelo naših haluca. To je bit i smisao Keren Kajemeta i Keren Hajesoda. Svaki Jevrej, koji polazi u Palestinu mora se svojim intelektualnim i materijalnim sposobnostima koordinirati gospodarskom životu, što ondje nastaje, da tako obezbijedi svoju budućnost uporedo s budućnošću naroda. U tom smislu hoćemo potaknuti i unaprediti jevrejsku poduzetnost u Palestini. Na putu smo, da za obje ove vrste obnovnog rada nađemo finansijsku potporu onih jevrejskih krugova, koji su dosada stajali postrance. Tek danas počimlju nam se približavati, a približit će nam se tim više, čim čvršćim će naše djelo postati i čim više će na njih djelovati jevrejski pokret koncentrisan u Palestini.

Egzekutiva svijesna je duboke veze između obnovnog rada u Palestini i žive sile jevrejske nacionalne ideje u srcima

jevrejskih masa. Smatra stoga ponajvažnijom svojom cijonističkom zadaćom, da ideal našeg narodnog oslobođenja, naše nacionalne i kulturne renesanse, usadi u jevrejski narod, koji je upravo u zadnjih 5 godina toliko ljutih nevolja u galutu proživio. Egzekutiva namjerava, da u znatnoj mjeri pojača propagandu, a zato joj je potrebna pomoć svijuz zemaljskih i separatnih saveza. Moramo učiniti, da cijonistička organizacija, taj stup naše nacionalne obnove, bude velika i moćna, otporna i sposobna za svaki rad.

Pozivljemo sve cijoniste na saradnju. Polje rada tako je široko, da nam je svaki pojedinac od potrebe. Egzekutiva apeluje na vas, cijoniste, da pođete na rad. Stavite se na raspolaganje vodstvu zemaljskih i separatnih saveza. Odgovornost je i po vas tolika, kao i za vodstvo, koje ste izabrali. Ne dozvolite, da ovaj momenat prođe neiskorišćen. Veliko je područje rada, što će ga egzekutiva do kraja godine morati obaviti. O njem ne će egzekutiva morati položiti računa samo vama, već i vi njoj.

Latimo se rada za obnovu naše narodne domaje, rada za Keren Kajemeta i Keren Hajesoda, rada za našu kulturnu renesansu i jačanje cijonističke organizacije.

London, 14. marta 1924.

**Egzekutiva Svjetske Cijonističke
Organizacije
Sokolov, Cowen, Lipsky.**

Malaksale veze

Kažu za Židove, da su preosjetljivi; da ne podnašaju kritike; da se povlače u se i od uboda. Ništa nije pogrešnije od ovog mišljenja, koje ima svoj izvor u tome, što i onako blagonakloni ljudi — a to su oni, koji svojoj averziji, usadjenj od okoline ili uzgojem, kako je neki dan pisao jedan novinar, daju akademskiju i stvarniju formu — smatraju, da mi baš moramo priznati, te imamo svojih imanentnih raznih mana, koje da opravdavaju tu averziju. A to je baš ono, što mi ne ćemo da priznamo. Znajući vrlo dobro, da smo, najpače u svojim afektima i emocijama, drugovačiji od svoje okoline, mi ne možemo dozvoliti, da nas se po tim drugovačijim svojstvima, a povodeći se za surovim antisemitizmom germanske ideologije, smještava na nižu stepenicu društvene, etičke i intelektualne ljestvice. Ne tražimo višu cijenu od drugih naroda; ako nas biblija naziva »am segula«, odabranim narodom, ona to shvaća u religijskome smislu, kao narod što ga je Bog odabrao nosiocem svoje nauke; ako se mi danas

tako nazivamo, onda je u tome nazivu bolna ironijska crta našeg karaktera: odabrani smo po vječnim patnjama i mržnji, koja nam ranjava duše, željne svečovečkoga bratstva.

U stvari, mi smo kadšto i suviše neosjetljivi. Jedan usiljeni smiješak naklonosti, kojoj badava prisluškuješ puls srca, nalazi nas spremnima, da povjerujemo i da služimo ljudima ili partijama, koje će nas sutradan zatajiti, bojeći se prijekora filosemitstva. Doživjeli smo to čak i u proleterskim partijama: u Austriji, u Poljskoj i drugdje. Po jednom femininom zakonu ustrajnosti mi znamo ustrajati kroz vijekove u svojoj ljubavi, kad nam se ljubavnik već davno preobrazio u krvnika: vidi španske, vidi madjarske Židove; i ruski Židovi, koji su od pogroma bježali u Ameriku, čeznu kadšto natrag. Mi dajemo zalog i svojih života za otadžbine, koje nam nijesu nikad bile otadžbine; Trumpledor koji je poginuo u Palestini u borbi s Arapima izgubio je ruku i dobio Vladislavov orden i postao oficirom u carskoj Rusiji.

Odatle i ono nadmetanje u patriotizmu, ona nervozna težnja asimilatorskih Židova, da im ne ostane nezapažen glas u šovenskome urnebesu nacijskome, iza rata podivljalih i netrpeljivih nad svaku mjeru; i toliko su obnevidjeli, te ne vide, da se ti nacijskome (u franceskome smislu riječi), potekli iz hipertrofije nacijske preuzetnosti, prije svega i u najvećoj mjeri obraćaju protiv Židova, protiv semitstva, pa u Njemačkoj idu tako daleko, da se bore protiv Hrista, a zbog njegove semitske nauke.

I dok dolari i falsifikati g. Henry Forda kolaju svijetom, poplavljuju centralnu, ponešto i južnu i istočnu Evropu, Židovi nemaju prečega posla, već da se cjepljaju u grupe, koje se pobijaju. U svakome drugome narodu opasnost budi ponos i otpor, i okuplja sile. Mržnja i opasnost pozitivni su činioći u jačanju nacijske samosvijesti. Progoni i tlačenja jačali su i izazvali su klasni revolt proletarijata i nacijski revolt malih naroda, koji je doveo do rasapa velikih nekad monarkija. Tek mi smo se u teškim časovima u istoriji još većma atomizovali. Za Napoleona su Židovi južne Francuske, Sefardi, monopolizovali patriotizam i izigrali ga protiv Alsaških, aškenaskih Židova; za vrijeme maskilim u ruskoj Poljskoj »prosvijećeni« su bili skutoñoše i izvršioći brutalnih mjera ruske birokratije protiv mase »okorele u mraku«; iza rata, njemački su, »autohtoni«, Židovi tražili da se zatvore granice istočnim Židovima, kad su tražili zaklona od pokolja. Ko se ne sjeća tužnih izгона Židova iz Rumunjske negdje godine 1904., kad su iz-

vjesna židovska filantropska društva u Austriji i Mađarskoj imala na umu jedino to, kako će bujici izbjeglica pomoći da što prije izadje preko granice, da ne bi autohtonim Židovima bila na smetnju i nepriliku? Koliko put je to »autohtonstvo« do u najnovije doba bilo sramno orudje dodvoravanja, uprljano nebratskom infamijom protiv braće? . . .

Ne, nijesmo mi preosjetljivi. Naša auto-kritika, kritika poštenih, jest fanatička i ne šteti nimalo; perfidnost u našim redovima, kad je uperena protiv rođenoga plemena, jedva je u kome narodu manje izbitna i bezosjećajna nego u nas. Drugdje, u drugih naroda, bili bi proskribovani kao izdajnici, ljudi, kakovi među nama smiju da igraju vidnu ulogu. U nas se — kolike li drskosti i profanacije cionističke čudoredne misli! — bahato mogu nazivati čak i cionistama ljudi, koji zablacenim nogama gaze židovsku solidarnost (dabome, samo ondje, gdje cionizam kao misao ne samo obnove zemlje nego i obnove duše nije uhvatila dovoljno čvrsta korijena). Nedostaje mjera za stvari; naduta i neukusna bahatost, groteskna i ružna do odvratnosti, koja ne preza u svojoj smionosti ni pred čime, pa ni pred svojom sopstvenom karikaturom, ukazuje se ofenzivna prema ljudima istoga plemena, a sve samo iz strašive, histeričke defenzive prema nežidovskoj okolini, ili iz promišljene ambicije. Lažne Mesije su fanatizovale mase, da se odmetnu od vjere i naroda, talmudisti su postali monasi i episkopi, da služe orudjem autodaféa . . .

Ali mi imamo svoju elitu, i ona jedina danas vrši trajni uticaj na pretežni dio židovske mase. Intelektualna istančanost i individualizam Židova čini, te oni ne mogu trajno da podliježu lošim utjecajima rdjavih ljudi, pa bili oni i najbolji demagozi. Brzo ih židovstvo odbacuje, i oni mogu da se drže u poziciji samo s pomoću spoljašnjih sila, koje se njima služe u svoje svrhe.

Tek, veze su malaksale. Židovstvo pati od toga, što narodi nijesu uklonili židove, što ih dijele. Pati neposredno, zbog potencirane mržnje protiv Židova; a pati posredno i od toga, što su silom raskinuti kontakti, koji su nas bezgranično spajali. Gubimo se u rasparčanosti duhova u isto vrijeme, kad naša nastojanja zadobiše jasno i stvaran cilj. Kontrola židovske cjeline nema dovoljno snažnih organa, i zato se usudjuju da izidju na danje svjetlo mrakne tendencije.

Zato je potreba, da uz formalne, organizatorne veze jačamo idejne, duševne, moralne. Prije svega veze srdaca. Od teških napora, koji se troše u namicanje sredstava za obnove zemlje, mi treba da se oteretimo spremnošću davanja, kako bismo iznova prionuli naporu oko obnove srdaca u duhu Ahad Haama . . .

Napredak

Piše Ab. Goldberg, New-York.

Njujorška konferencija, koja se obdržavala 17. veljače, po mom je uvjerenju veliki uspjeh. Činjenica, da su najprominentniji Jevreji Amerike potpisali poziv za konferenciju, sama po sebi je uspjeh. Potpisani bili su radnici one Relief akcije, koja je unutar šest godina donijela 66 milijona dolara, poprečno dakle godišnje 11 milijuna. Proglas potpisala su četvorica, od tih je Lehmann predsjednik obnovnog odjela Joint Distribution Committeea, dr. Cyrus Adler inicijator kulturnog rada J. D. C.-a, a Louis Marshal pokretač vaskolikog pripomoćnog rada u Americi. Ova trojica nijesu nikada zatajivali svoje simpatije za Palestinu. Četvrti pako, Horace Stern, glasoviti jurist i uvaženi sudija u Americi, bio je još do nedavna protivnik cionističkog pokreta. Dra. Weizmanna ide zasluga, da ga je predobio za cionizam. Pozivu ove četvorice odazvalo se osamdeset osoba. Razmjerno je to veliki broj, kad pomislimo, da je poziv uslijedio isključivo na necioniste. Među učesnicima bili su zastupnici najvećih jevrejskih centra Amerike, tako New-Yorka, Chicaga, Philadelphije, St. Louisa i Washingtona. Felix Warburg, predsjednik Joint Distribution Committeea, koje je za vrijeme zasjedanja konferencije bio van Amerike, priposlao je konferenciji pismo, u kojem je opominje na slogu i harmoničku saradnju, kako da se uspješnim radom ove konferencije omogući godišnje useljivanje u Palestinu od barem 30.000 osoba. Debate na konferenciji i govori dosadašnjih necionista dokazali su da 25 godišnji rad cionizma nije ostao bez uspjeha. Usprkos sveg uvjeravanja govornika, da nisu cionisti, govore im možemo označiti cionističkim.

Imade u Americi dvije vrste Jevreja, koje običavamo skupno nazivati asimilantima. Kod jedne grupe činimo to nepravdom. Ona neznatna grupa, koju s pravom možemo nazvati asimilantima, nema u jevrejskom životu Amerike nikakvog udjela, bez ikakvog je utjecaja, te će tijekom godina ženidbama iščeznuti. Za nas ova grupa stoga ne dolazi u obzir. Druga grupa većinom je acionistička, dijelom pače i anticijonistička, no nikako ne asimilatorička. Mnoge od tih anticijonističkih grupa imadu visok pojam o svojoj misiji u Jevrejstvu, ton im je tako ponosan, da bi ih mogli označiti hipernacionalcima, pače ponešto i šovinističkim. Ova grupa dat će ponajbolji materijal za naš obnovni rad u Palestini. I danas već mnogi u njihovim redovima simpatizuju s našim pokretom. Značajno je, da njihove simpatije za nas ne baziraju na tome, što bi Palestina imala postati domajom i skloništem za beskućne i prognane Jevreje, već na tome, što će se u Palestini stvoriti jevrejski kulturni centar. Čudnovato je svakako, da na zapadnjačke američke Jevreje Ahad Haamizam, ako prem paradira sa svojim istočnjačkim podrijetlom, dublje djeluje od zapadnjačkog Herzlizma. Ovi ljudi stajali su dosada samo zbog toga potrance, jer smo na osnovu cionističke tradicije i organizacije sačinjavali osebujnu grupu, a to je otežčavalo pristup novih elemenata. Ta mi uvijek naglašavamo, pristup u našu organizaciju sam po sebi je

lagan, mora se platiti samo šekel. No ovakovo shvaćanje krivo je iz temelja. Ljude uvažene ne možemo da uvrstimo u organizaciju kao proste vojnike, a ne usudujemo se, da im povjerimo službu časnika. Ako zbilja imademo namjeru, da ih privučemo, možemo stvoriti forum, u koji mogu novajlije pristupiti bez daljnega i u njemu zauzeti mjesto, koje im prema položaju i uplivu pripada. Po našem uvjerenju za Ameriku je u tu svrhu najprikladniji Jewish Agency. Moramo je označiti darom samog neba; da je mandat nije predvidio, morali bismo je sami stvoriti. Jewish Agency je ono novo, što bazira na starome, što ne dira u staro, a novome ipak daje mogućnost, da zauzme mjesto, koje mu pripada.

Što se tiče rezultata konferencije, to s praktičkog gledišta nije mnogo stvoreno, a to nije bilo ni moguće, no zato su indirektni uspjesi veliki. Široke mase Jevrejstva, koje nijesu voljne, da se upuštaju u cjepidlačarenja i zapletene teorije, stavljaju ove ličnosti već sada na konto cionizma. Od značajnog 17. februara i Marshall i Warburg i Adler i Lehmann u Americi su za svakog prosječnog Jevreja cionisti. Posljedica toga jest, da masa dobiva više povjerenja u našu stvar i da više vjeruje u njeno ostvarenje. Dosad smo bili u nekom circulus vitiosus. Kad bismo imali više sredstava, uspjesi bi nam bili znatniji, no sredstva nismo smogli, jer ljudi nisu vjerovali u uspjeh naše stvari. Vjeru u uspjeh stvorili smo sada bar donekle, a to znači početak prodora iz ovog začaranog kruga. Na osnovu tog porasta povjerenja, moći će se u Americi sabrati velika sredstva.

Kako je poznato, izabrana je na kongresu komisija, koja bi se imala pozabaviti pitanjem Jewish Agency. Ne smijemo se podati iluzijama. Proteći će još mnogo vremena, dok će doći do konačnih rezultata. Ne smijemo zaboraviti, da je Jewish Agency institucija, koja će obuhvaćati Jevreje raznih zemalja. S ovim zemljama treba se tek staviti u kontakt, mnoge se još konferencije i dogovori moraju održati, stvar u kratko ne ide tako brzo, kako to mnogi žele i misle. No i sada već možemo konstatovati veliki probitak, jer će se nakon ove konferencije povećati prinosi Keren Hajesoda pošto je u Americi stvoren dojam, da su se Jevreji cijelog svijeta ujediniili u stvari obnove Palestine. Prosječni Jevrejin želi samo zajedničku liniju, moguće već zbog toga, što mesija može doći tek onda, kad će svi Jevreji biti ujedinjeni. Mnogo toga objasniti će se tek vremenom. Sve ovisi o taktu, velikodušnosti i širokogrudnosti cionista. I mi cionisti moramo imati povjerenja u našu stvar, i vjeru u njenu pobjedu. Ono, što je dr. Weizmann u Americi izvršio, od historičkog je značenja. Jedan od naših, jedan od onih, koji je počeo odozdo kao obični vojnik, zadio je povjerenje ne samo širokih masa, već i necionista, pače i anticijonista. Ovo čudo nije među mnogim čudesima, što ih je stvorio cionizam, baš najmanje. Ovi ljudi imadu u dra. Weizmanna potpuno povjerenje, moguće samo zbog toga, što on uvijek naglašava, da ne odustaje od cionističke organizacije i da visoko uzdiže stijeg nacionalizma.

Što se tiče finansijskog instituta Investment Corporation ovaj će se

Židovi Jugoslavije!
Darujte obilne priloge
za osnuta jugoslavenske
halučke farme u
Erec Israelu!

po svoj prilici prije ostvariti nego Agency. Već dugo se zapaža pomanjkanje finansijsalnog instituta, koji bi se bavio prodajom palestinskih vrijednosnih papira. Kupaca ovakvih vrijednosnih papira imade u Americi na pretek. Protivno od Engleza kupuju Američani samo one vrijednosne papire koje plasiraju ili emitiraju američke banke odnosno industrijalci. Zasnovan institut trebao bi sabrati kapital od kojih 5 milijona dolara, direktorij bio bi mu sastavljen od jakih kapitalista, uplivnih u finansijsalnom svijetu, tad bi institutu bilo lako moguće, da u Americi proda papire, koje bi direktorij preporučio. Kraj ispravnog vodstva ovog instituta novi bi kapital neprestance dotjecao u Palestinu. Naša Hipotekarna banka mogla bi poduzeti veće operacije, za sve investicije u Palestini nasmoglo bi se novca, no ne od narodnih fondova, već od privatnika, koje vode samo trgovački motivi. U toj Investment korporaciji učestvovat će i Joint izvjesnom svotom, Samuel Untermyer učestvuje privatno s 50.000 dolara, finansijsalno jake grupe u Detroitu, Bostonu, Philadelphiji stavile su već znatan kapital na raspolaganje. I tako zvana Benderly grupa, koja imade 1½ milijona dolara, učestvovati će u njoj. Vjerojatno, akoprem ne baš sigurno, je i učestvovanje Palestine Development Concila (Brandeisova grupa). Doći će dakle do toga, da se ne će više sa sviju strana bezglavo salijetati općinstvo zbog novca. Prestat će dosadanji kaos. Postojat će samo veliki nacionalni fondovi i to Keren Hajesod s jedne strane, a Investment Corporation s druge. Ovi instituti potpomagati će sva velika privatna i javna poduzeća u Palestini. Neću da zapadnem u optimizam, ta i mi američki Jevreji dijelimo sudbinu Amerike, koja se nazivlje zemljom »bluffa«. Uza svu opreznost možemo dan konferencije u historiji cijonizma u Americi crveno naokviriti. No i ja, koji mnogo od te stvari očekujem, moram naglasiti, da ne će sve ići tako glatko i brzo, kako to svi želimo. Moramo se sjetiti, da nemamo posla s cijonistima, kojima je cijonizam sve, već s ljudima, koji nam se tek priključuju, koji su zabavljeni mnogim drugim poslovima te koji rađe i na drugim jevrejskim područjima. Došli smo s našim cijonizmom, utjerali smo klin u necijonističku masu. Klin će vremenom raširiti pukotinu, tako da će cijonizam zauzeti vodstvo i glavno mjesto. No sve je to mučan i dugotrajan proces, kod kojeg ne možemo ništa da gubimo, već samo da dobijemo.

Dan poslije konferencije pošao sam u London, da prisutvujem zasjedanju Akcionog Komiteja. Moram priznati, da mi je kod toga srce jače kucalo. Mi američki članovi A. K. mnogo smo toga u novinama čitali o t. zv. opoziciji. I Solovejčikova afera uzvitala je mnogo prašine. Mislili smo, da ćemo s onima, koji su protivnog mišljenja, imati velikih poteškoća. No iskrena riječ pravi često čudesa. Svi, koji smo sjedili u komisijama, lako smo se sporazumjeli, akoprem se u samom plenumu

često vodile i bitke. Ta konačno će svakom cijonistu biti jasno, da moramo privući nove sile, jer ne dostaju naše, da izvršimo veliku misiju obnove. Ne bi li to ipak nekako išlo, kad bismo samo još malo počekali, pitat će mnogi. Čekati više ne možemo i ne smijemo. Zbog toga se sve difference i odnašaju samo na metode. Cijonistički fanatici optužuju one cijoniste, koji nisu za njihove metode, da cijonističku organizaciju hoće izručiti necijonistima. Kako je to naskroz krivo, ne moram naglasiti. Nema nijednog cijoniste, koji bi mirnim srcem mogao izručiti ono jedino, što nam je stalno i sigurno.

Nakon naših pregovora uvidjeli su i najradikalniji, da oni, koje tako žestoko optužuju, brane istim žarom organizaciju poput njih samih, da se dakle pitanje kreće samo oko taktike i strategike. Kraj sveg toga obično pregledavamo činjenicu, da američke necijonističke Jevreje ne smijemo usporediti s asimilantima ostalih zemalja primjerice onima Jugoslavije. Ovi američki necijonisti druge su vrsti i drugog mentaliteta. Mislimo, da nam je uspelo i naše protivnike o tome uvjeriti. Jednoglasno primili smo rezoluciju. Sporazumu mnogo su doprinijeli palestinski zastupnici. Opomene iz Palestine, da se dulje ne može čekati i prikazi ondašnjeg položaja u velikoj su mjeri djelovali. Palestince ne možemo koriti zbog pre mnogih kompromisa, jer oni uviđaju činjenice, i ravnaju se prema zbilji. Svojim govorima pomogli su, da se raspravljalo o realnim pitanjima, a to je mnogo doprinjelo sporazumu. Moje je uvjerenje, da rezolucija odgovara američkom stanovištu, akoprem kompromisna formula baš nije onakova, kako bi je mi Amerikanci željeli. Time je dana mogućnost, da se nastavi radom oko Jewish Agency. Stvorene su bratske veze između opozicije i naše grupe, maknuti su mnogi nespozumci, tako da će u buduće raspravljanje biti mnogo laglje. Zasjedanje A. K.-a nije toliko iznenađenje za nas, koliko za opoziciju van njega. Ova je očekivala, da će njeni prijatelji u A. K.-u zaoštriti protimbe, no zbiljo se obratno, protimbe su se znatno ublažile.

Povjerenje u nas Američana pojačano je i razvitkom cijonističkog pokreta u Americi u zadnje vrijeme. Razumije se samo po sebi, da je cijonistički pokret u Americi jači, nego što to pokazuje broj organizovanih cijonista. Unutar prošlih dviju godina učinjene su u organizaciji znatne pogreške, bili smo previše uposleni Keren Hajesodom, tim našim poratnim mezimčetom. Keren Hajesod, uzrok borbe s Brandeisovom grupom, postao je općenim palestinskim fondom američkog Jevrejstva. Sad tek možemo da mislimo na izgradnju same organizacije. Ove godine iskazat ćemo 50.000 organizovanih cijonista, od kojih svatko plaća godišnji prinos od 6 dolara i drži jedne jevr. novine. Kad bismo se zadovoljili pukim plaćaoćima šekela, mogli bismo ih nasmoći na stotine hiljada, no nije kod

nas nikada bio običaj, da se bavimo samo prodajom šekela. Glavnu smo pažnju posvetili na organizovane cijoniste. Možemo ustvrditi, da će u Americi doskora, uz neznatne iznimke, svaki plaćaoć K. H. biti član cijonističke organizacije. Kao dokaz tome napominjem, da se je kod zadnje cijonist. konvencije u Baltimoreu, gdje su bili pripušteni i zastupnici K. H. grupa, prijavilo 150 zastupnika K. H. Sve to dokazuje, da duh Keren Hajesoda u Americi nije neutralan, već što više izrazito procijonistički. Možemo dakle očekivati, da će Amerika vremenom stvoriti cijonističku organizaciju, koja će biti dorasla svim, pa i najvećim zadaćama. To je tim potrebnije, što će cijonisti i kod najpovoljnije konstelacije rada u Palestini uvijek morati biti avantgarda.

Iz Erec-Israela

Kralj Husein nema interesa za Palestinu. O posjeti Sir H. Samuela kod kralja Huseina u Ammanu piše »Manchester Guardian« kako slijedi:

»O politici se malo govorilo, već zbog toga, što palestinska vlada nema moći, pače ni ne želi, da se s kraljem Huseinom upusti u duge rasprave o političkim pitanjima. Izgleda da je Colonial Office stvorio odluku, da se Transjordanija podredi Palestini. Tako bi britski zastupnik u Ammanu postao činovnikom palestinske vlade. Zbog tog je i nerazumljivo, da je ovakav aranžman dao Philbyu, britskom poslaniku u Ammanu povoda da odstupi. Mr. Philby je protivnik sviju mandata nad arapskim teritorijama, te traži, da britski zastupnik u Ammanu odgovarao samo državnom tajniku za kolonije.« List nadalje kaže: »Jasno je, da kralj Husein nema interesa za Palestinu, i da bi se požurio, kad bi mu to samo partijske vodje u Palestini dozvolile, kako da u tom smislu svim željama britske vlade udovolji.«

Palestinski paviljon na britskoj državnoj izložbi. 23. travnja otvorit će se u Londonu britska državna izložba, svoje vrste najveća, što se je ikada obdržavala. Troškove oko izložbe cijene na 10 milijuna funti, a tijekom šestmesečnog trajanja očekuju više milijuna posjetilaca iz svih krajeva svijeta.

Na zadovoljstvo Jevreja sviju zemalja bit će i Palestina, kao mandatarina zemlja Velike Britanije, na toj izložbi zastupana palestinskim paviljonom. Posjetiocima cijelog svijeta a napose jevrejskim, dana je time prilika, da tačno upoznaju sve strane palestinskog života, a osobito ona područja rada u zemlji, koja su nastala jevrejskom energijom, inicijativom i idealizmom.

Palestina je stjecište Istoka i Zapada. Palestina je zemlja, u kojoj život davnih stoljeća teče uporedo s životom, koji bazira na današnjem vremenu znanosti i napretka. Vanrednu sliku o svim tim značajkama dat će nam palestinski paviljon.

Oni, koji se zanimaju za umjetnost i umjetni obrt, imat će prilike, da vide muževe i žene iz Jerusolima, Hebrona i Betlehema kod rada. Staklarski radnici dat će birane

Svaki cijonista trebal da izvrši svoju dužnost prema Egzekutivi sojetske cijon. organizacije i prema zemaljskom Savezu.

probe svoje umjetnosti, jemenitski Jevreji pokazat će proizvodnju onih filigranskih radova od srebra, koji su ih doveli na glas. Od vanrednog interesa za jevrejske posjetioce bit će još i izložba radova Becalel-škole.

Sliku o palestinskom radu druge vrsti pružit će nam slike i karte, koje predočuju provedenje Ruthenbergovog projekta palestinske elektrifikacije.

Jevrejske trgovce zanimat će u prvom redu onaj dio izložbe, koji prikazuje industrijalni razvitak zemlje unutar zadnjih pet godina. Razvitak sačinjavaju gotovo isključivo jevrejska poduzeća. Vidjet će se brašno iz velikih mlinova u Haifi; sol palestinskog poduzeća za proizvodnju soli u Atlitu; azbestne i vapnene opeke, proizvodi palestinskog sili-katnog društva.

Iz ovog modernog carstva strojeva doći će posjetilac u onu Palestinu, koju toliko vole turisti. Izložba crtarija i radova glasovitih umjetnika, kao Abela Panne i Hermanna Strucka, prikazivat će nam krasote zemlje, kako ih vidi oko umjetnika. Brojni modeli prikazivat će nam historičke i vjerske uspome i spomenike Palestine, tako zavjetni kovčeg te Salomonov hram u svim njegovim varijacijama, od hrama Herodovog do velikog hrama u pećini.

Palestinska vlada imat će svoje vlastito odjeljenje, gdje će biti prikazan razvitak željeznica, cesta i prometnih prilika, a napose rad na području pučke nastave, narodnog zdravlja i gospodarstva. Izložba ova bit će za sve one, koji su Palestinu prije šest godina pohodili, nova objava.

Od velikog interesa za jevrejske posjetioce je onaj dio izložbe, koji prikazuje djelatnost cionističke organizacije i jevrejskog gospodarskog rada u zemlji.

Mnogi jevrejski posjetioci, koji će vidjeti izložbu vune iz jevrejskih kolonija, izložbu narandža jafajskih i mnoge druge produkte dobit će življi pojam o jevrejskom radu u Palestini, nego na bilo koji drugi način. Dobit će uvid u naš rad u prošlosti, u rad, što ga danas cionistička organizacija provadja i u probleme što nam ih palestinski rad u budućnosti stavlja.

Uvjereni smo, da će već zbog samog palestinskog paviljona, mnogi Jevreji posjetiti britsku državnu izložbu.

Jevrejski jezik na tehnicu u Haifi. Pred neko vrijeme pronijele su se u Palestini i van nje glasine, da kuratorij tehnike u Haifi ne namjerava učiniti hebrejski jezik nastavnim jezikom ove škole. U Palestini je zbog toga započeo protestni pokret, u skupštinama i štampi ustalo se protiv ovog navodnog zaključka kuratorija Jevrejske općine u Jafi i Tel Avivu, te Društvo za zaštitu hebrejskog jezika upravili su na egzekutivu protestni dopis. Organizacija učitelja Palestine (Merkas Hamorim) stvorila je protestnu rezoluciju protiv namjeravanog izjednačenja ostalih jezika s hebrejskim na tehnicu.

Kako cionistička egzekutiva saopćava, umolio je kuratorij tehnike egzekutivu, da sve ove glasine i podvale oficijelno i najoštrije odbije. U pismu se kaže, da kuratorij stoji na stanovištu, da hebrejski jezik bezuvjetno mora ostati nastavnim jezikom na tehnicu. Kad se raspisao natječaj za mjesto direktora tehnike, tražilo se bezuvjetno poznavanje hebrejskog jezika. No kuratorij stoji na stanovištu, da hebrejski karakter instituta ne će biti povrijeđen, ako će koji vanjski učenjak kao gost, van naučnog programa,

predavati i na drugom jeziku. Kuratorij najodlučnije odbija tumačenje, da se ovim zaključkom vrijedja hebrejski karakter instituta.

Gojenje peradi i pčela u Palestini. Prema službenom saopćenju vladinog odjeljenja za trgovinu i carinu, zauzimalje gojenje peradi i pčela sve više maha u palestinskom gospodarstvu. Jevrejske kolonije posvećuju tom gojenju već odavna osobitu pažnju, a i Arapi se u zadnje vrijeme za nj interesiraju. Gradске općine u Gezi, Schmeu i Nazaretu doznačile su izvjesne svote za pokuse. Gospodarsko odjeljenje priredilo je izložbe u Tul Keremu i Jeninu. Uveženi su mnogi veliki aparati za izlijevanje pilića. Više od 500 rojeva pčela prenešeno je iz starih u nove košnice. Gospodarsko odjeljenje dalo je inicijativu za mnoge promjene, koje će omogućiti razvitak pčelarstva i produkciju meda vanredne kvalitete u velikoj količini. Potražnja i cijene zadovoljavaju. Gospodarsko odjeljenje priredilo je u mnogim mjestima javna predavanja o uporabi aparata za izlijevanje pilića i osnutku košnica. Sva predavanja bila su vrlo obilno posjećena.

Metula biti će definitivno priključena Palestini. Na osnovu sporazuma između engleske i francuske vlade glede granice između Sirije i Palestine, pripojit će se Metula, najsjevernija jevrejska kolonija, Palestini.

Gradnja cesta u Galileji. Daskora će se započeti gradnjom cesta, koje će vezati jevrejske kolonije Donje Galileje. Radovima započet će se krajem proljeća. Palestinska cionistička egzekutiva i I. C. H. stavit će 15.000 funti za građevne troškove na raspolaganje.

U Donjoj Galileji može se kod nasada duhana uposliti 600–800 radnika. Zastupnici Merkas Haklaju potpisali su s kolonistima Donje Galileje sporazum glede uposlenja radnika kod budućih duhanskih radova. Došlo je u Donjoj Galileji zasadjeno oko 3000 dunama duhana, računa se, da će s emoci uposliti 600–800 radnika kroz 5 mjeseci.

Keren Kajemet i Keren Hajesod

Za Keren Kajemet Lejisrael unišlo je u februaru preko 14.000 funti. Glavni biro Narodnog fonda primio je u februaru 1924. 14.035 engleskih funti na darovima. To je znatan napredak spram odgovarajućeg mjeseca u prošloj godini. Unutar mjeseci oktobar 1923. – februar 1924. iznašaju primici LE 17.742, a raspodijeljeni su po zemljama, kako slijedi:

	5684.	5683.
Sjed. Države	14003	(9472)
Južna Afrika	3423	(1774)
Kanada	3974	(1644)
Engleska	2420	(2094)
Australija	2277	(—)
Čehoslovačka	1989	(1867)
Kina (Shangai)	1923	(75)
Rumunjska	1513	(—)
Litavska (Kovno)	1500	(—)
Argentina	1261	(860)
Erec Israel	1261	(860)
Nova Zelandija	1030	(116)
Mezopotamija	975	(1610)
Poljska	904	(310)
Bugarska	828	(—)
Italija	743	(—)
Holandija	551	(591)

Švajcarska	(598	(515)
Grčka	533	(—)
Belgija	528	(135)
Besarabija	473	(154)
Jugoslavija	500	(—)
direktno Gl. birou	443	(112)
Francuska	432	(—)
Bukovina	399	(75)
Letlandija	344	(73)
Austrija	309	(—)
Ist. Galicija	302	(349)
Charbin	279	(115)
Brazilija	206	(51)
Tunis	153	(69)
Egipat	139	(181)
Čile	117	(97)
Filipini	105	(—)
Ostale zemlje	907	(832)
Keren Hajesod	—	(975)

Ukupno LE 47442 (25970)

Apel dra. Weizmanna za Keren Hajesod. Dr. Weizmann upravio je na američke Jevreje apel, koji može važiti i za Jevreje ostalih zemalja. U njem pozivlje na najenergičniji rad za K. H. Proglas glasi:

»U Istočnoj i Centralnoj Evropi položaj jevrejskog naroda nikada nije bio tako kritičan kao danas. Stotine i tisuće muževa, žena, djece potjerano je iz svojih kuća, oduzet im je muž i svaka sigurnost. Ograničenje useljivanja priječi im polazak u slobodu, pače i u samoj Americi.

A gdje će naći domaju? Palestina je jedina zemlja, koja im daje mogućnost, da obnove svoj život, a time i zemlju samu. Desetke tisuće jevrejskih obitelji, ispunjeni čežnjom stoljeća, čekaju čas, kad će se moći povratiti u domaju svojih otaca i na pomoć, koja bi im omogućila put.

Kroz nekoliko godina zapala me sreća, da zajedno s vama radim na velikom preduzeću jevr. naroda, na obnovi Palestine. Kao rezultat našeg rada u prošlim godinama diže se nepokolebiva činjenica naših praktičkih tekovina u Palestini.

Pedeset i osam jevr. kolonija prostiru se između Dana i Bersebe. Moderna predgradja, trgovačke četvrti, stotine novih kuća su sagrađene. Iz neplodnog pijeska kraj Jafe nastao je cvatući Tel Aviv, grad od 20.000 žitelja. Obuzdali smo Jordan, da budućoj našoj industriji daje električku energiju. Medicinski i sanitarni rad provadja se u 17 poliklinika, apoteka i laboratorija. Prošlih dviju godina liječeno je milijun slučajeva. Stvorili smo sistem jevrejskog školstva: 131 škola s 17.456 učenika. Prve zgrade jevrejske univerze na Maslinovom brdu sagrađene su, a stari jevrejski jezik opet je saobračajni jezik u narodu.

Ovaj ekonomski i kulturni rad ponajbolje je jamstvo za naš konačni uspjeh. Nove mase pridružuju se našim redovima, napose iz Amerike, te donošaju onima, koji su kroz godine dizali stijeg obnove Cijona, nove sile.

Ohrabeni ovim novim silama, trajnim napretkom našeg rada u Palestini, zamašitost naše stvari, povećajmo naše žrtve, bez obzira na vrijeme, sredstva i na nas same. U našim je rukama stijeg naše stvari. Držite ga čvrsto, primite među naše radenike samo one, koji će kampanju, koja predstoji, sami moći privesti kraju!

New-York se sprema za Keren Hajesod-drive. Sve organizacije u New-Yorku spremaju se, da organizuju K. H.-drive. 50 za-

slupnika jevr. organizacija, sinagoga i loža održali su konferenciju Williamsburškog K. H. distrikta, na kojoj se raspravljalo o učestvovanju ovog distrikta u kampanji. K. H. distrikt u Brownsvilleu i Istočnom New-Yorku sazvali su konferenciju, kojoj je prisustvovalo preko 200 delegata. Nacrt za kampanju primljen je jednoglasno. Kampanja u Brownsvilleu započela je 16. marta.

David Brown o Njujorškom K. H. driveu. Vodstvo K. H.-drivea u New-Yorku preuzeo je David Brown, poznati specijalist u priredbi sabirnih akcija, kojemu je unutar dvaju godina uspjele, da sabere 12 milijuna dolara za Joint. U jednom svom govoru rekao je, da stoji van cionističkog pokreta, no nakon njegovog nedavnog boravka u Palestini spoznao je, od kolike je važnosti Erec Izrael po Jevrejstvo. Medju ostalim rekao je Mr. Brown: »Čovjek sam rada, kojemu je mnogo toga uspjele. Imam iskustva i u gospodarskim pitanjima, te sam uvjeren, da gospodarstvo pruža Palestini velikih mogućnosti. Sve što je u mojim silama, rado ću učiniti za ovaj pokret. Moja lozinka kod ovog drivea jest: uspjeh mora da bude! Ne govorite, da to prekoračuje naše sile, jer se tako ne gradi jedna zemlja. U prvom redu dolazi u obzir naša volja. Mi vodje akcije moramo doprinijeti i prve novčane žrtve, moramo drugima poslužiti primjerom. Varate se, ako mislite, kad dajete novčane prinose, da ste tada davaoci, a ne primaoci. Žrtva, što je dajete, uzdiže vas i vaše osjećaje, koli čovječanske, toli i jevrejske. Uzmimo primjerom Hajima Weizmanna, koji bezobzirce žrtvuje sve, snagu, vrijeme, zdravlje i novac. Pomognimo mu svim silama, kako da izgradimo jevrejsku zemlju.«

Iz židovskog i cionističkog svijeta

Izbori u Karpatskoj Rusiji. Predleže nam oficijelni brojevi o srazmjeru glasova kod izbora. Razabire se, da jevrejsko pučanstvo Karpatske Rusije jedno zbog tog, što su se jevrejski glasovi rascjepkali na dvije listine, nije moglo dobiti zastupstva u narodnoj skupštini. Lista jevrejske pučke stranke dobila je 18.032 glasova, a listina stranke dobila je 18.032 glasova, a listina jevrejske demokratske stranke (ortodoksi) 9909 glasova, ukupno dakle 27.941 jevrejskih glasova, što bi dostajalo, da se zadobije jedan mandat. (Za jedan mandat treba 20.000 glasova). Ovaj gubitak jevrejskog mandata moramo svesti jedino na to, što je agudistička ortodoksija razbila već zaključeni jedinstveni front jevrejskih stranaka, tako da sada Jevreji Čehoslovačke u parlamentu nemaju zastupnika.

Za kojim je ciljevima aguda išla, razabire se iz pisanja njenog lista, u kojem doslovce stoji: »Najvažniji izborni cilj jevrejske demokratske stranke (ortodoksi i drugi necionisti) naime, da se zapriječi, kako bi cionisti dobili koji mandat u parlamentu ili senatu, postignut je.«

To dostaje, da Jevreje Karpatske Rusije i ostalog svijeta uputi u ciljeve agude. Protiv cionizma, pa ma bilo i na štetu Jevrejstva.

Naredba o romanizaciji. Kako nam javljaju iz Bukurešta, povukla je rumunjska vlada na jednodušan protest besarapskih Jevreja naredbu o romanizaciji jevr. škola u Besarabiji. Jevreje su u njihovoj akciji pot-

pomagali i neki liberalni poslanici jevr. škola i jevr. školskih odbora.

Cionistički rad u Americi. U Americi je cionistički rad nadalje u punom toku. Membership, Keren Hajesod kampanja uspješno se provodjaju. U Chikagu se Membership kampanja završava. Zaključit će se 23. marta, taj dan smatrat će se kao »Chicago Zion Day«, a tog dana započet će se službeno i K. H. kampanja. Čikaški cionisti bave se kraj toga i propagandom za jerusalimsku narodnu biblioteku te za Tarbut škole u Poljskoj, koje su od velike važnosti po jevrejski odgoj.

Jevrejske radničke sindikalne organizacije započele su 14. februara u New-Yorku kampanju u korist palestinskih radnika. Na mitingu sabralo se oko 8000 dolara.

Što se tiče Herzlia kampanje sabrano je u New-Yorku preko 50.000 dolara. American Zion Commonwealth saopćava, da je cijelo područje kolonije uz morsku obalu već prodano. I u New Orleansu i Ballimoru prodani su znatni kompleksi.

Engleska. Ovdje provodja cion. federacija K. H. kampanju uz saradnju sir Wyndham Deedesa, Smarje Lewina i M. H. Segala. Kampanja pokazuje već uspjeha, a vršit će se u Manchesteru, Leedsu, South Walesu, Londonu, Glasgovu i Newcastleu.

Iz Jugoslavije

MJESNIM ORGANIZACIJAMA!

Koncem ovog mjeseca imade biti dovršena ŠEKEL-AKCIJA.

Umoljavam organizacije, da nastoje iskoristiti još ova 2—3 dana za što intenzivni rad oko ove akcije i da unovčene svote prvih dana mjeseca aprila uplate na konto Saveza (broj 33.714) kod poštanskog čekovnog zavoda.

David Spitzer,
povjerenik za šekelsku akciju.

Iz sjednice Radnoga odbora S. C. J. Na sjednici R. O.-a od 26. marta ov. god. saslušan je izvještaj dra. Beno Steina o pregovorima, što ih je vodio sa predstavnicima Glavnoga ured Keren Kajemeta u Jeruzalemu i sa drugim mjerodavnim ličnostima u pogledu osnutka halučke farme u Palestini. Uz izvještaj predložio je dr. Stein po halucu Judi Altmannu izradjeni elaborat o rentabilitetu farme, koja bi se eventualno imala osnovati zakupom dobra Jichaka Borisa Goldberga u Artufu, kombinovanom sa postepenim kupovanjem zemlje po Keren Kajemetu, koja graniči na Artuf. Na ovoj zemlji bi se naši halucim — obradivajući ga zajedno sa Goldbergovim zemljištem — sukcesivno do izmaka zakupnog ugovora, stalno naselili. — Radni će odbor ishodišći i stručno mnijenje sve alternative, koje u tome pogledu dolaze u obzir, tačno proučiti i onda donijeti odluku, koju će predložiti Saveznom odboru na odobrenje.

Dr. Stein će pred širim krugom sumišljenika održati konferenciju, u kojoj će izvijestiti o općim dojmovima, što ih je primio u Palestini o radu i uspjesima jišuva.

Zamjenik upravitelja Palestinskog ureda Hans Hochsinger izvijestio je, da je P. U. primio 15. certifikata, izdanih po palestinskoj vladi za useljenje 15 obitelji, koje bi našle zarade sadjenjem duhana.

Pročitan je izvještaj tajnika dra. Singera o nastavku akcije za halučku farmu.

Iza riješenja tekućih poslova sjednica je zaključena.

Dogadjaji u Sarajevu. Nadovezujući na prikaz u prošlome broju donášamo u kratko tok daljnjih dogadjaja u Sarajevu. Dne 15. ovog mjeseca policijska je direkcija izdala policijskom komesaru Židovskog narodnog društva nalog, da preuzme »Židovsku Sviest« i školu »Safa berura«. Podjedno je dru. Žigi Baueru policija saopćila, da odbija protest bivšeg odbora Ž. N. D. Dr. Bauer otklonio je da na poziv g. komesara vrši kakve funkcije subotom, pa je komesar u subotu u pratnji g. dra. Vite Kajona i uz njegovu pripomoć te uz asistenciju policije zatvorio i zapečatio redakciju Židovske Sviesti, pri čemu je g. dr. Kajon pribio ukaz g. komesara, kojim se pod prijetnjom zakonskih posljedica (to je omiljela fraza g. komesara), zabranjuje otvaranje sobe. S tom pratnjom pošao je komesar u štampariju, gdje se štampa »Židovska Sviest«, da spriječi njezino raspačavanje, no ona je međutim već kolala po Sarajevu. Pravni zastupnik štamparije uzalud je protestovao kod policijske direkcije, a g. komesar, član »permanentnog odbora Jevrejskoga pokreta«, riješio je »da ne odobrava štampanje i raspačavanje »Židovske Sviesti«. Advokat štamparije nije primio ukaz komesarov na znanje, našto je on isposlovao odobrenje policijske direkcije na svoj ukaz.

Protest članova konzorcija Židovske Sviesti kod policije bio je dakako bez uspjeha.

U subotu dne 15. ovog mjeseca u večer bila je u dvorani Ž. N. D. Jevrejska priredba škole Safa berura sa uspelim programom. Iza te priredbe komesar je — ime mu je: Hadži Mošo Danon — po napatku svojih pravničkih savjetnika naložio detektivu, da odstrani protivnike permanentnog odbora. Za čudo su policajci bili s mjesta na mjestu da izvrše zapovijed komesara, ali se niko nije makao, dok se komesar sa svojom svitom nije udaljio. U mraku kod kućne kapije dao je aretirati jednoga od naših najboljih sumišljenika, koji je ipak na intervenciju nekoliko prijatelja kod policije bio odmah pušten, a da nije sastavljen ni zapisnik.

17. marta državno je odvjjetništvo riješilo, da o uzapčenu Židovske Sviesti nije obaviješteno, niti da je ono naredilo zapljenu. Advokat konzorcija Židovske Sviesti, zatražio je nato sudsku zaštitu, t. j. osigurno sredstvo, kojim se komesaru zabranjuje svako otudjenje i oštećenje Židovske Sviesti, naročito štampanje i izdavanje toga lista. Tomu traženju sud je udovoljio. Na to je Sviest izašla u drugome izdanju. Intervencija permanentnog odbora kod policije protiv sudskog naredjenja nije ovaj put imala uspjeha.

18. marta pozvao je g. Danon bivšega sekretara Ž. N. D., g. Davida Levia, na predaju knjiga i spisa, koji se odnose na Židovsku Sviest- Ž. N. D., Židovski narodni fond i školu Safa berura, opet pod prijetnjom zakonskih posljedica. G. David A. Levi reagirao je na to lakonički negativno zabranjujući g. komesaru da ga ikamo poziva. Jednako je komesar pozvao gosp. dra. Morica Ozmu, kuratora Safe berure da dodje na davanje informa-

ci'a g. komesaru, rješavajući ga podjedno dužnosti kuratora! Konačno je g. komesar dao nalog dru. Adolfu Benau, da mu izruči šekalim (ma da je trebao da zna, da su oni svojina cionističke organizacije). Odgovora na te svoje pozive g. komesar nije dobio. Policija je međutim ipak na intervenciju riješila, da Židovska Svijest čini svojinu Ž. N. D. Ovo je za cijelo jedinstveni slučaj, da policija zadire u pitanja privatno pravne naravi, koja su još i k tome predana na rješavanje sudu, pa time prejudicira sudskome riješenju. Živimo li u pravnoj državi?

Gg. Albert Abinun i Ernest Hirschl, koje je g. komesar dao aretirati, pušteni su od policije s ukorom.

U vezi s time bilježimo vijest, da je uspjela reduta »Lire« bila tendenciozno isključivo sefardska a na poticaj jednoga odbornika, koji je izjavio, da valja čuvati »španski karakter« te redute.

Novine, koliko mogosmo vidjeti, osuđuju u držanje policije i permanentnog odbora. Organ jugoslavenske Muslimanske organizacije »Pravda« od 19. ov. mjeseca konstatuje, da ne važi ni ustav ni pozitivni zakoni za one, koji ne će pod radikalnu kapu i svadja pokušaj rasturivanja Ž. N. D. na radikalno nastojanje.

U srijedu je g. Danon napao g. Avrama Maestra na pošti, kad je došao da vadi iz pretinca poštu za pročelnika konzorcija, te mu je oteo ključ poštanskog pretinca. Na ovo je podnešena usmena prijava protiv komesara policije i pismena tužba po krivičnom zakonu. I tako će sud nepristrasno imati da sudi o svim događajima, koji su izazvani.

»Narodna Židovska Svijest«. Konzorcij prijašnje Židovske Svijesti izdaje je sada, uslijed prikazanih događaja, pod novim nazivom. U programnom članku, koji je vrlo lijepo, mirno i stvarno sastavljen, ističe se, da je novi list stvarno nastavak prijašnjega i da će zastupati ista stajališta u svim pitanjima kao i dosada.

Podjedno jedan sarajevski list javlja, da će grupa oko »permanentnog odbora jevrejskoga »pokreta« izdavati list pod nazivom »Sara'evski Jevrejski glasnik«, ili »Jevrejski branik«.

Spomenik palim jevr. vojnicima u Beogradu. U Beogradu se je konstituirao odbor sa drom. J. Alkalajem, vrhovnim rabinom, kao predsjednikom na čelu, koji si je uzeo za zadaću da podigne na beogradskom jevr. groblju **za'ednički spomenik**, na kojem će biti urezana imena svih poginulih i umrlih jevr. ratnika te da izda umjetnički izradenu **spomenicu**, u kojoj će biti fotografije svih palih i pomrlih ratnika, podaci iz njihovog života, njihove borbe i pogibije. Pripravni se je odbor u tu svrhu obratio posebnim pozivom na jevrejsku javnost da ga u njegovim nastojanjima pomogne.

Proslava »Benevolencije«, Sarajevo. Jevrejsko kulturno društvo »Benevolencija« održat će proslavu tridesetogodišnjice svog opstanka 23., 24. i 25. maja ove godine u Sarajevu. Na proslavu će doći i Jevrejsko pjevačko društvo iz Beograda. (»Narodna Žid. Svijest«).

Purimska veselica Židovskog narodnog društva u Zagrebu, koja se priredila 22. ovog mjeseca uspela je kao valjda nijedna od ovogodišnjih zabava. Glasine o opetovanju napadaja na zabavu s antisemitske strane učinile su, da zabava nije

bila posjećena veoma brojno, ali je ipak, ili baš zbog toga, raspoloženje bilo to srdačnije i veselije. Dck su strašivi elementi izostali, prevladala je u sali mladež, pa smo vidjeli čak i dvoje sitne djece. Posjetnici zabave imali su osjećaj, kao da su u kućnoj, intimnoj zabavi. Vidjelo se ukusnih maski u dugoj povorci; papirnate serpentine i lopte letjele su po zraku; nikaki neugodni akord nije se upleo u veseli žagor dobro raspoloženih gostiju, koji su do zore u gotovo nesmanjenom broju ostali na okupu.

Da je zabava toliko lijepo uspjela, ima prije svega da se zahvali požrtvovnome i neumornome nastojanju gđe. Klare Barmaper-Jacobi, koja je okupila odlično kolo saradnica i saradnika. I tako je zabava donijela i materijalne koristi za fond jugoslavenske halučke farme. I ovom prilikom kao uopće u akciji za tu farmu gđa. je Klara Barmaper-Jacobi stekla pravo na našu toplu blagodarnost.

Unapredjenja u vojsci. Ukazom Nj. Veličanstva Kralja od 10. ovog mjeseca, unapredjeni su u vojsci mnogi rezervni oficiri, a medju ostalim i ovi naši sunarodnici:

U sanitetskoj trupi: za rez. san. potpukovnike: Dr. Avram Farkić, Dr. Leon M. Koen, Dr. Salomon J. Alkalaj, Dr. Mošo B. A. Alkalaj, dr. Rafael M. Margulis, Dr. Mošo G. Munk.

U pešadiji: za rez. peš. kap. I. kl.: Dr. Lavoslav Schick;

za rez. peš. kap. II. kl.: Dr. Aleksandar Licht, dr. Jakob E. Kajon, Ezra A. Kajon, Daniel E. Nahmias, Ernst J. Hirschl, Adolf Weitzner;

za rez. peš. por.: David S. Hajon, Salomon D. Kalderon, Cezar M. Kabiljo, Jakov D. Papo, Avram J. Baruch, Salomon S. Kabiljo.

U artileriji: za rez. art. kap. II. kl.: Arnold D. Deutsch, Hadži Marko F. Schreiber.

U inžinjeriji: za rez. inž. kap. II. kl.: Oskar M. Grof.

Makabi. Zgb. Laka atletika. Pod vodstvom novoga trenera dra. Hansa Kühla iz Berlina započelo je vježbanje na Concoridijinom igralištu. Training se održaje svakoga ponedjeljka, srijede i petka i to slijedećim redom: studenti od 4 i pol do 6 a ostali od 6 do 8 i pol sati poslije podne.

U interesu je sekcije, da se dolazi redovito i točno na svaki training, jer u naškrije vrijeme predstoje odlučni meetingi.

Tennis. Svi oni koji se žele baviti ove sezone tennis igrom neka se čim prije prijave kod potpisanog. Telef. 19-65.

Poželjna je prijava grupa, dok će pojedinci biti dodijeljeni novim grupama.

Sve ostale informacije daje A. Kohn, Gundulićeva ulica 11, I.

Dječja Purim priredba. Naraštaj »Literarnih sastanaka židovske omladine« u Zagrebu i »Bnot Cijona« priredjuje u **nedjelju 30. ovog mjeseca** u gombaoni »Makabija«, (ugao Gundulićeve i Kukovićeve ulice — Evangelička škola) svoju Purim priredbu. Početak u 2 i pol sati poslije podne. Pozivlje se omladina i prijatelji omladine da posjete ovu priredbu.

Iz Saveza Židovskih Omladinskih Udruženja kralj. SHS. 1. Ovaj tjedan otpremjeno je predavanje o Judenstaatu (cijena 3.50, članska 2.50) i predavanje o pjesniku Frugu (cijena 6 Din., članska 5 Din.). Ako koje udruženje još nije oglašeno predavanja primilo, neka smjesta urgira. Novac treba odmah doznačivati, da se uštede urgencije.

2. Ponovno se upozoruju udruženja koja još uvijek nisu poslala pristupnice, da ih bezuvjetno pošalju najkasnije do 6. aprila. Ujedno neka se doznači članarina za I. polugodište sa 20 po sto dodatka kao kaznu što članarina nije podmirena do zakazanog roka.

3. Udruženja koja već posjeduju iskaznice, a članarinu (saveznu) nisu poslala neka istu uz dodatak od 20 po sto pošalju najkasnije do 6. aprila.

4. Ako je koje udruženje već primilo iskaznice a još nema znakova, neka smjesta to javi da se isti na pošti urgiraju ili ponovno šalju. Upozoruje se ovime, da svaki član saveznog udruženja mora bezuvjetno posjedovati uz iskaznicu još i znak.

5. Pozivlju se udruženja da malo češće izvještavaju Radni Odbor o svome radu.

6. Umoljavaju se udruženja da dio prihoda koji je odredjen Saveznoj blagajni zajedno sa ostalim dugovima čim prije doznači, da se uštede urgencije.

TJEDNI PROGRAM RADA U ZAGREBU.

Subota 29. marta — 23. veadara:

U pol 2 sata poslije podne: Rad s djecom. (Palmotićeve ulica 16, menza).

Nedjelja 30. marta — 24. veadara:

U 2 i pol sata poslije podne: Dječja purim-priredba. (Evangelička škola, ugao Gundulićeve i Kukovićeve ul.)

Ponedjeljak 31. marta — 25. veadara:

U 8 i četvrt sati na večer: Omladinska šah sekcija. (Menza).

Utorak 1. aprila — 26. veadara:

U 8 i četvrt sati na večer: Nevezani sastanak »Literarnih sastanaka«. (Palmotićeve 16.)

U 8 i pol sati na večer: Sjednica R. O. S. Ž. O. U. (Ilica 31.)

Srijeda 2. aprila — 27. veadara:

U 8 i pol sati na večer sjednica R. O. S. C. J.

Četvrtak 3. aprila — 28. veadara:

U 7 sati na večer: Sjednica mesnog vodstva Zagrebačke žid. omladine. (Palmotićeve 16.)

Petak 4. aprila — 29. veadara:

U 8 i pol sati na večer: Zajednički sastanak »Judeje« i »Literarnih sastanaka«. (Menza.)

Obavijest pretplatnicima »Žid. Svijesti«

Javljamo cij. pretplatnicima, da će naš list pod imenom »Židovska Svijest« **prestat** izlaziti, te će prošireni konzorcij izdavati **novi list** pod imenom »Narodna Židovska Svijest«, koji će biti redigovan u istom duhu, a sadržaj će se kretati u okviru dosadašnjeg programa »Židovske Svijesti«, zadržavajući čistu cionističku ideologiju. Svi se dopisi i pretplata šalju na adresu »Narodne Židovske Svijesti«, Sarajevo, Čobaniji ul. br. 4., I. kat desno

Književnost

Haaviv — list jevrejske djece. Izašao je 7. broj s ovim sadržajem: Brat i seka (Cvi), Johanan ben Zakaj (Cvi), Pad Jerušalajima (Cvi), Za Mašijaha (pjesma A. Frišmana), Tri hljepčica (priča J. L. Perca). — Razbibriga. — Slika. — Zagonetke. — Adresa uprave M. Weiller, Zagreb, Bakačeva 5, III. Pretplata godišnje 50 dinara.

»Das Zelt«, jevrejski ilustrirani mjesečnik za umjetnost, literaturu i znanost. Redakcija: Eugen Höflich, univ. prof. dr. Maks Eisler i arhitekt Josef Hahn. Ovaj nepolitički mjesečnik želi da svojim čitačima pruži sliku duševnog rada židovstva prošlosti i sadašnjosti i da tako objektivno prikaže njegov prilog općoj kulturi. Dosada su izašla tri broja tog veoma dobro uređivanog i sa mnogim reprodukcijama sadašnjih jevrejskih slikara, kipara i ostalih umjetnika, opremljenog mjesečnika. Pokusni se broj naručuje kod »Zelt-Verlag« Wien, I., Tegetthofstrasse 7/9.

Djelo Ramsay Macdonalda: »U Palestini«. Njemački Keren Hajesod je upravo izdao lijepo opremljenu brošuru, koja sadržava opise, listove i izjave novog engleskog premjera Ramsay Macdonalda o njegovim dojmovima u Palestini. Vanrednom zornošću prikazuje ovaj duhovit i stvarni političar položaj u Palestini, tamošnje političke i ekonomske prilike. Toplinom, koja nas se kod

engleske hladnoće osobito doimlje, piše on o Palestini, o zemlji vjerske romanlike, koja se pretvara u zemlju rada, jevrejskog rada. Vidio je Jevreje u svim fazama njihovog rada te je među njima našao dnevničare, koji su kao novi ljudi najčišći idealisti. O njima kaže: »Lijepo je bilo promatrati ih kod oranja i gradnje cesta, no još ljepše bilo je s njima razgovarati o njihovim nazorima duševne i umjetničke renesanse. Njihov povratak jevrejskoj literaturi, drami i muzici, njihove misli o školama i univerzama, njihovi snovi o velikoj jednoj novoj kulturi uvjerali su me, da ćemo mi svi štetovati, ako ovaj veličanstveni pokušaj ne uspije. Zbilo se, da sam bio očaran ja, koji sam došao u zemlju kao hodočasnik, kad sam na cestama i poljima sreo muševce i žene, koji su došli s ljubavi u srcu u Palestinu, kao radnici, no najveći idealisti.« Macdonald ne zaboravlja silne poteškoće, koje se suprotstavljaju obnovi Palestine, on vjeruje, da je moguć sporazum Jevreja i Arapa na osnovi jedne razumne politike, te obećaje pomoć svoje stranke Labour partije ovom velikom djelu jevrejskog naroda. Tako piše Macdonald, vodja stranke. Ponovno potvrđenje Balfourove deklaracije po ministru predsjedniku Macdonaldu dokazuje, da Labour partija ostaje kod svojih starih ideala i kad je na vladi. Izjave Macdonaldove o Palestini, koje su sabrane u ovoj knjizi, zainteresovali će javnost.

RUŽICA SINGER

HERBERT GLÜCK

zaručeni

Zagreb, u mjesecu martu 1924.

10-13 godišnje dijete

prima vrlo dobra židovska obitelji u Grazu u savjesnu opskrbu. - Školski nadzor, upotreba klavira.

Njemački dopisi, Graz Hauptpost 55

Zaštitni znak

Prodavaoci dobivaju znatan popust. - Čuvajte se bevrjednih parova.

Prava

ERENYI-DIANA

francuska vinovica - najbolji kućni lijek za njegu kose, usta, zuba, proti reumatizmu

Cijena male boce Din. 9
srednje „ „ 24
„ „ „ 48

Gener. zastupstvo za Jugoslaviju

JUGOPHARMACIJA D. D.

(Diana-odio)

Prilaz 12 - ZAGREB - Tel. 9-31

VREĆE

iz jute, tekstilna i papira nove i upotrebljene u svim dimenzijama za brašno, posije, ugali i t. d., dobiju se najjeftinije kod tvrtke

SCHOTTEN I DRUG

Vrhovčeva 13 ZAGREB Telefon 10-85

Kupujemo sve vrste upotrebljenih vreća uz najveću dnevnu cijenu —
Zavod za posudjivanje nesporečivih ponjava

Leipziger Stahlfederfabrik
HERM. MÜLLER A. G.
LEIPZIG

Glavno zastupstvo za kraljevinu S. H. S.

Dion. društvo „**MERKUR**“
veletrgovina i konfekcija papira
ZAGREB

Ilica 31 Telefon 17-95.

Prva hrvatska veletrgovina željeza i
željezne robe

Ferdo Hirschl k. d.

Jelačićev trg 13 ZAGREB Telefon br. 279

Poslovnica: Petrinjska ulica broj 4

Preporuča svoje bogato skladište željezne robe, posudja, gospodarskih strojeva, kućnih uređaja, te sve vrste građevnih potrebština. Solidna roba, brza posluga, cijene umjerene.

Na veliko! Na veliko!

JUŽNO VOĆE

limuna, naranča, smokva, badema, datulja, sultanina, malaga, itd.
uz najjeftinije cijene kod

I. Dragoner, Zagreb, Nikolićeva 4.

Gumene pete i Gumene potplate

jeftinije i trajnije su nego od kože! Najbolja zaštita protiv vlage i zime!

J. B. SOELLNERS Nachf. A. G.
REISSZEUGFABRIK
NÜRNBERG

Glavno zastupstvo za kraljevinu S. H. S.

Dioničarsko društvo
„**MERKUR**“
veletrgovina i konfekcija papira
ZAGREB, Ilica 31. Telef. 17-93.

„**LYRA**“ BLEISTIFTFABRIK
NÜRNBERG

Glavno zastupstvo za kraljevinu S. H. S.

Dion. društvo „**MERKUR**“
veletrgovina i konfekcija papira
ZAGREB

Ilica 31 Telefon broj 17-95.

„MACHER“

Agentura za prodaju kuća i zemljišta.
Berislavićeva 4. - ZAGREB - Telefon 16-67.

Industrijalci, Banke-Bankari, Dioničarska društva, Amerikanci, advokati, lekari, senzali, trgovci, veliki i mali posjednici najprije, najlakše, najbrže, najjeftinije, najuspješnije možete kupiti-prodati kuće, vile, vinograde, gradilišta zemljišta, veleposjede, ako se obratite na opšte sa svog dobrog glasa poznatu koncesioniranu i sudbeno protokoliranu tvrtku „**MACHER**“

PAMUK

sve vrste i
u svim brojevima

Žuti — bijeli — farbani

A. ROMANO

ZAGREB,

Boškovićeva ulica broj 15

Brzjavci: DIANA Telefon broj 23-66

MOLINO

žutica platno

šifoni

vata (za poplune)

Najviše uspjeha
u Vašem podu-
zeću možete po-
lučiti ako opla-
šujete u našem
listu!

Tko oglašuje --
taj napreduje!!

Kroz decenije
poznati i pro-
kušani od ka-
trana čisti
materijal
za pokri-
vanje-
kro-
vova

RUBEROID

izoliranje
nepro-
močljivo,
trajno, lije-
nje za uzdr-
žavanje nepo-
trebno.

Uzorke besplatno šalje

Hrvatska

industrija katrana

dioničarsko društvo
u Zagrebu

Trenkova 18 - Telef. 3-64

Nudi vlastite proizvode: Krovnu
ljepenu katranisanu, ploče za izo-
liranje proti vlazi, kameno-ugljeni
katran, katranovo ulje, smolni ce-
ment, nattalin, benzol dupl. raff. i
sve ine katranove derivate, kolo-
maz, mast za strojeve i gatre itd.

Domaćice

tražite kod Vašeg trgovca
samo najbolje belgijske

Plavilo

za rublje

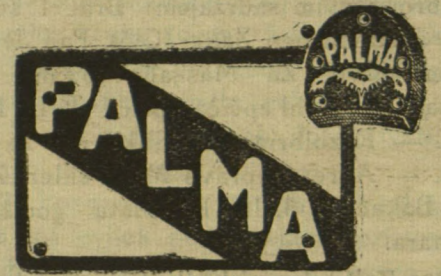
Zaštitni znak sa znakom „Deva“

Glavno skladište za Jugoslaviju:

„Patria“

zadruga za kemijske
potrepštine, Zagreb,
Preradovićeva ul. 12
: Telefon broj 16-91:

Nosite radi njihovih
mnogih prednosti

kaučuk pete i potplate.

Specijalna trgovina

D. M. C.

robe, vune i svile za jumpere
kao i razni drugi pamuci za ve-
zanje i pletenje.

F. Schwarz i drug
Ilica 45. ZAGREB, Telefon 2-56

Odio na malo. Odio na veliko.

„SIDRO“

d. d. za trgovinu željezom
Zagreb, Vlaška ul. 40, tel. 69 i 21-30

Prispjela veća količina
pocinčanog i bijelog lima
u svim dimenzijama

IMPORTNA KUĆA

D. HIRSCHL I DRUG

SAJMIŠTE 51 ZAGREB SAJMIŠTE 51

TELEFON BROJ 22-72.

TELEGRAM: HISCOMP.

nudja na veliko manufakturnu robu

6% Uloške na knjižice ukamaćuje odsele sa
te vraća iste bez otkaza **6%**
MEDJUNARODNA BANKA D. D.
ZAGREB NIKOLIĆEVA 7 TERAZIJE 23 BEOGRAD

Prva banatska fabrika makarona i testa
a. d. Veliki Bečkerek. (Banat)

Telefon 271-272

Brzjavni: Makaroni

nudja svoje nadasve dobre vrsti tjesta iz
garantovane čiste banatske krupice (gries)
po napuljskom sistemu uz najpovoljnije
cijene.

Naročito preporuča

košer šel pesah

fabrikate, koji se proizvadjaju po nadzorom bečkerečkog nadzornika
Glavno zastupstvo za Zagreb

Makso Weiss

ELEVATOR

D. D. ZA KEMIJSKU INDUSTRIJU

Kukovićeve ulica 30 - ZAGREB - Telefon broj 27-95

Kozmetički odio „ESA“

EAU DE COLOGNE, EAU DE COLOGNE
RUSSE, BAY-RUM, EAU DE QUININE,
ODIX VODA, ODIX PASTA, ODIX PRA-
ŠAK ZA NJEGU USTA I ZUBI, „ESA“
OSVJEŽUJUĆA VODA IZA BRIJANJA,
„ESA“ CREAM (BEZMASNA), „ESA“
GOLDCREAM, PARFUMI NAJBOLJE VRSTI

Proizvadjaju jedinu najbolju te domaću

ELEVATOR RADIUM francusku rakiju (vinovicu)

Najveća tvornica pečatnog voska u svim kvalitetama